

kud mu přísluší přednostní zástavní právo ze zákona (§ 173 zák. o soc. poj. a § 265 zák. o přímých daních). Předpokladem takového věcného ručení nemovitosti jest však, jak bylo dovedeno v rozhodnutí čí. 10586 sb. n. s., že nemovitost slouží výlučně nebo převážně provozu výdělečného podniku výdělkové dani podrobenému. Okolnost ta nebyla dovolací rekurentkou v exekučním návrhu ani tvrzena, a nevychází na jevo ani z exekučních spisů. Prvý soud nemohl se tedy vůbec zabývat zvláštním postavením vymáhaného pojistného v návrhu tvrzeným. K osvědčení, předloženému teprve v dovolacím rekursu, že nemovitost slouží převážně, pokud se týče výlučně výdělečnému podnikání, nelze hleděti, poněvadž by se to příčilo prezkumné činnosti nejvyššího soudu.

Čís. 14705.

Ručení měst, jež vznikem našeho státu byla rozdělena, za závazky vzniklé před rozdělením.

(Rozh. ze dne 15. listopadu 1935, Rv I 2109/33.)

Podle přednesu žalobního projednala žalovaná obec dne 31. července 1907, tedy v době, kdy byla ještě královským volným městem Komárnem, ve své mimořádné valné hromadě stavební smlouvu, týkající se vystavění kasáren v Komárně, která byla na to uzavřena mezi ní, firmou Bří. G-ové, podnikatelství staveb v Budapešti a žalující bankou. Touto stavební smlouvou byla též stanovena částka, kterou měla žalovaná zapraviti žalobkyni, jež na přání žalované celý stavební projekt financovala. Žalobkyně dovazuje z toho přímý nárok proti žalované obci. Bývalé město Komárno bylo smlouvou Trianonskou rozděleno na dva díly, při čemž mezi jiným i radnice, ve které byla předmětná stavební smlouva projednána a přijata, připadla československému Komárnu. V důsledku toho závazky v úvahu přicházející musí býti považovány za závazky žalované, ježto radnice ona připadla československému Komárnu. Maďarské Komárno nemůže tudíž býti považováno za universálního sukcesora původního Komárna. Okolnost pak, že podle maďarského práva maďarské Komárno reprezentuje bývalé královské svobodné město Komárno je pro československý soud, který soudí dle československého právního řádu, bezvýznamna. Nerozhodným je též okolnost, týká-li se závazek kasáren na pravém břehu Dunaje, tedy v maďarském Komárně, nebo jiné skutečnosti. Rozhodným je toliko, kdo závazek na sebe vzal, nerozhodný je motiv převzetí tohoto závazku. Ustanovení smlouvy Trianonské nelze použiti, ježto se jedná o ryze soukromoprávní poměr mezi soukromou akciovou společností a žalovanou, zatím co Trianonská smlouva normuje poměry veřejnoprávní. Čsl. Komárno je povinno k zaplacení dluhu již proto, že tuto povinnost svoji uznalo konkludentními činy, neboť ještě po státním převratu platilo i dluhy, jež kontrahovány byly před převratem původním městem Komárnem. Poněvadž žalovaná obec je se splátkami v prodlení a odpírá platiti, domáhá se žalobkyně žalobou zaplacení své zbytkové pohledávky. Proti žalobě namítla žalovaná obec především nedostatek pa-

sivní legitimace ke sporu, tvrdíc, že nevstoupila do závazků královského svobodného města Komárna ze stavební smlouvy, o niž žalobkyně opírá svůj nárok, plynoucí, zejména když kasárna, jichž smlouva stavební se týká, jsou na pravé straně Dunaje v území připadlém maďarskému státu a v území maďarského města Komárna. Kasárna ona jsou v držení a vlastnictví maďarského Komárna a užívá jich maďarské ministerstvo vojenství pro ubytování vojska. Žalovaná není ani totožnou s uherskou obcí Komárno, jež uzavřela smlouvu stavební z 8. července 1907 a jehož území se rozprostíralo na obou stranách Dunaje. Žalované město Komárno vzniklo však v důsledku státoprávních změn jako nové město československé a leží jen na území na levé straně Dunaje a jako nynější státy rakouský a uherský jsou ve smyslu mírových smluv Saint-Germainské a Trianonské totožné s dřívějšími státy uherským a rakouským, jehož veškeré závazky a majetek převzaly, pokud pozitivním předpisem jinak nebylo stanoveno, je i maďarské Komárno totožným s královským svobodným městem Komárnem, které bylo a zůstává subjektem stavební smlouvy předmětné ze dne 8. července 1907. Nižší soudy žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Obě strany shodují se v tom, že mírové smlouvy na existenci státu uherského nezměnily nic a dlužno souhlasiti se žalující i v tom, že o právním osudu bývalé obce královského svobodného města Komárna nebylo mírovými smlouvami ani žádným pozdějším aktem výslovně nic stanoveno. Dlužno přiznati, že v území odtrženém zůstaly po rozumu zákona ze dne 28. října 1918 čís. 11 sb. z. a n. v platnosti dosavadní, tedy uherské zákony a nařízení a že konečně nařízením vlády ze dne 21. září 1922 čís. 175 sb. z. a n. bylo stanoveno, že město s právem municipálním Komárno prohlašuje se za velkou obec a přiděluje se služnovskému okresu komárenskému, ale z těchto všech skutečností a ustanovení nelze dovoditi právní kontinuitu nové obce československé Komárno se starou obcí. Zmíněné roztržení území uherského státu a obce Komárna není aktem, majícím svůj základ v právní soustavě obou států, nýbrž je to skutečnost vzniklá vyšší mocí. Tato z povahy věci plynoucí okolnost nepotřebuje důkazu. Proto nelze užiti pro úpravu takto vzniklého poměru mezi oběma částmi bývalého Komárna předpisů toho nebo onoho zákonodárství. Tato nutnost úpravy byla zřejmou při jednání mírovém a výrazu došla ve smlouvě Trianonské a dohodě Pařížské, uveřejněné pod čís. 82/1931, kdež v odstavci druhém bylo vysloveno, že zásady, z obou smluvních států podrží odkazy, dary, nadace, fondy všeho druhu, pokud jsou na jeho území, užiti jest pro rozdělení majetku zmíněného ve čl. 256 a v čl. 258 mírové smlouvy Trianonské, tedy při útvarech kolektivních nebo veřejných osobách právnických. Stará obec Komárno nezanikla, trvala dále, ale odtržená část není více starou obcí ani její částí, je novou obcí vzniklou následkem převratu a samostatnou obcí uznanou vládním nařízením z 21. září 1922 čís. 275 sb. z. a n. Vnitrostátní ustanovení uherská v platnosti zachovaná otázku právní kontinuity ve smyslu žalobkyně nijak nemohou rozřešiti. Ze stanoviska tohoto zákonodárství posuzováno zůstává tu nově zřízená obec nově utvořenou právní osobou a nelze ze zákona dovoditi, že takto nově utvořená právní osoba převzala neb ručí za závazky jiné právní osobnosti, tak jako nelze tvrditi, že nový spolek utvořený ze členů rozpuště-

ného spolku bez dalšího ručí za závazky starého spolku. Ostatně i žalující sama uznala, že obec československé Komárno je vzhledem k bývalému Komárnu útvarem nově vzniklým. Pokud žalující poukazuje na to, že tu nebylo žádného zvláštního zákona nebo správního aktu k novému zřízení československé obce Komárna nutného, dlužno opětně položit důraz na to, že tato nová obec utvořena byla vyšší mocí a že zákonodárství tuzemskému nezbývalo, než tuto faktickou změnu uvést do právních hranic uznáním nově vzniklé obce a pojmenováním jejím jako velké obce československé Komárno. Otázka převzetí nemovitostí v územích, na něž se smlouva Trianonská vztahovala, byla rozhodnuta odstavcem druhým pařížské konvence dle principu teritoriality a soud odvolací souhlasí s výkladem, že pod dojmem »des biens« rozuměti dlužno i pasiva s nemovitostmi spojená. Uvážiti jest, že pod pojem majetku shrnouti dlužno i povinnosti s majetkem spojené, mezi něž patří udržování majetku, plnění veřejnoprávních povinností a zajisté dlužno k takovýmto povinnostem přičíst i dluhy zřízením stavby vzniklé. Dle toho zůstával by dluh zřízením kasáren vzniklý při oné obci, v jejímž majetku dle zásady pařížské konvence vyslovené kasárna zůstala. Žalobkyně popírá závaznost ustanovení mezinárodních smluv pro poměry soukromoprávní proto, že nebyla jejich závaznost vyslovena zákonem, než i kdyby tomu tak bylo, nebylo by tu vůbec žádného ustanovení upravujícího poměr ohledně majetku na území obou států se nalézajících, ale nebylo by ani tu žádného zákonného důvodu ukládati nově utvořené obci jakákoliv břemena z doby před jejím utvořením. Vzhledem k tomu není také důvodu pro názor, že nová obec stala se solidární dlužnicí. Šlo-li o nově utvořený právní subjekt, nelze mluvit o tom, že nabytí určitých práv. Jako nový právní subjekt mohla jich nabytí zvláštním aktem nabývacím, nemohla však zůstatí nebo státí se vlastníci ničeho z doby, kdy ještě neexistovala. Pokud konečně žalobkyně poukazuje na to, že v cedovaném území zůstal v platnosti celý dosavadní právní řád a že se tím na právní osobnosti města Komárna — patrně Komárna v celé jeho bývalé celistvosti — nic nezměnilo, a že také zákonem z 28. října 1918 čís. 11 sb. z a n. byla recipována veškerá ustanovení právního řádu uherského, nemá okolnost tato významu, došlo-li k utvoření nové obce jako nové právnické osoby, která do právních závazků staré obce nevstoupila. Jedinou výjimku bylo by lze připustiti ohledně majetku novou obcí převzatého a na její území položeného dle výše zmíněného principu teritoriality v pařížské konvenci vysloveného a dle analogie § 1409 obč. zák., nelze však řešiti otázku závaznosti nové obce ze stanoviska sukcese v práva staré obce. Z tohoto stanoviska posuzováno není proto správným názor, že obec československé Komárno nabytí nějakých nároků na sporná kasárna. Scházetť tu jakýkoliv způsob i důvod nabytí, není třeba proto se zabývati ani otázkou, zda maďarská část Komárna sporných kasáren pozbyla. Z celého vzniku nové obce je patrné, že vznikla vyšší mocí odtržením od maďarského Komárna, a dlužno důsledně za to míti, že, pokud maďarská část jako bývalá obec a jako právnická osoba trvá, že zůstala i vlastníci kasáren v jejím obvodu položených.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y :

Dovolatelka snaží se dovoditi, že se ani mírovou smlouvou trianonskou a z ní plynoucím rozdělením území nic nezměnilo na právní osobnosti města Komárna, stejně jako prý se nic nezměnilo na právní osobnosti jiných měst jako Košic a Nitry, že žalovaná obec reprezentuje i dnes též právní subjekt jako bývalé královské svobodné město Komárno, což prý plyne z hmotněprávní kontinuity, jak byla stanovena zákonem čís. 11/18 sb. z. a n., takže prý základem existence také žalované obce jest článek XXII/86. K oběma jmenovaným městům — Košicím a Nitře — poukazuje dovolatelka zcela neprávem, protože u nich právě nenastala ona změna, totiž oddělení části od dřívějšího veřejnoprávního svazku a přidělení její k svazku jinému, o kterou jde v souzeném případě. Zákona čís. 11/18 sb. z. a n. nemůže se však žalobkyně dovolávat, protože zákonem tím zachována by byla právní kontinuita norem, jen pokud by se této věci mohly týkat. Tak tomu není u zák. článku XXII/86, když v něm nic stanoveno nebylo a ani býti nemohlo o tom, jaký účinek by mělo takové rozdělení města, k němuž došlo v mírové smlouvě. Onen článek zůstal ovšem nedotčen, pokud šlo o část města, jež zůstala na uherské straně, kdežto územním oddělením od starého města vzniklo město nové právě tak originálním způsobem, jak vznikl také československý stát, což měl na mysli také odvolací soud. Nesejde na tom, že nezměněno zůstalo jméno; to samo o sobě nezakládá ještě ani totožnost právního subjektu, ani nějaké nástupnictví. Třeba tu zatím zůstalo stejné jméno, vznikla přece jenom docela jiná veřejnoprávní korporace s novým zákonným zastupitelstvem a nesejde ani na tom, by-li snad za podklad organizace oné nové korporace vzat dřívější zákon, který platil pro původní staré město, když tu vznikl právní subjekt docela nový. V otázce právní totožnosti původního neděleného města a obou jeho částí nemůže tedy žalobkyně nic vytěžiti ani z bývalého uherského zák. čl. XXII:86, ani se zákona čís. 11/18 sb. n. s., aniž sejde na tom, zda lze při změnách v území států, nastavších podle mírových smluv, použití v otázce kontinuity právního řádu nějaké obdoby z právního institutu cesse, když otázku tu vyřešil zákon čís. 11/18 sb. z. a n. Nemůže tedy míti žalobkyně úspěchu, pokud svůj nárok opírá o totožnost právního subjektu bez zřetele ke změnám, nastavším v důsledku mírových smluv. Protože pak jde o originální vznik žalované korporace, padá tím také konstrukce přechodu nebo korreality závazku, pokud je budován na totožnosti obou subjektů. Musila by tedy žalobkyně, aby měla úspěch, prokázati nějakou speciální právní normu, kterou by byl převod závazku na žalovanou stranu právně upraven. Žalobkyně sama připouští, že se převod závazku soukromoprávního, o jaký tu jde, nedá dovoditi ani z ustanovení smlouvy trianonské (čís. 102/22 sb. z. a n.), ani z pařížských protokolů čís. 81 a 82/31 sb. z. a n. Dovojuje solidární (korreální) ručení obou částí z toho, že prý v postoupené větší části uherského Komárna československé republiky dlužno spatřovati cessi v mezinárodně-právním smyslu. Než z postupu vzniká nový nárok jen postupníkovi, kterým žalobkyně ani podle této konstrukce by nebyla. Žalobkyně má tu zajisté na mysli, že jde o převzetí práv i závazků v celku, tedy do jisté míry universální successi nové částí do všech práv,

ale také do všech závazků původního města neděleného. Než to je v rozporu s tím, co uvedeno bylo již nahoře, totiž, že žalované město vzniklo způsobem originálním a že není právním sukcesorem dřívějšího neděleného města. Nemusí tu jít o zánik práv žalobkyniných. Její práva nemusí být dotčena, pokud jde o město ležící na straně uherské, na jehož právní existenci a závazcích se nic nezměnilo. V zásadě nesejde na tom, v jakém rozsahu nastala změna a je-li odtržená část větší než část uherská či naopak, protože to snad může mít význam pro hodnotu pohledávky žalobkyniny, nikoli však pro otázku přechodu závazku. Jde-li o originální vznik nové právní osoby, na př. nového spolku nebo nové společnosti (pokud ovšem nejde o převzetí podniku ve smyslu § 1409 o. z. o., kteréž ustanovení zde však zatím nepřichází v úvahu), pak musí být zvlášť normováno převzetí, tedy převod závazku s jednoho subjektu na druhý a nikoli zánik závazku co do právní osobnosti, která teprve v právním smyslu slova nově vchází v život a závazku tedy neměla. Ani tu tedy žalobkyně nemůže mít úspěchu, pokud by měla na mysli analogické použití předpisů platných pro dělení společností nebo tuzemských obcí, protože jednak tu jde o novou právní osobnost, jednak u obcí jde o speciální předpisy, kterých nelze beze všeho obdobně použít na mimořádný případ, vyplývající z územního rozhraničení, jež bylo předmětem mírové smlouvy. Jde tu o novou veřejnoprávní korporaci právě tak, jak je tomu u nově vzniklého státu, jemuž nelze pořadem práva ukládati břemena, která mu nebyla uložena mírovými smlouvami anebo kterých výslovně nepřevzal, jak to bylo vysloveno v zákoně čís. 156/26 sb. z. a n. Tento zákon týká se ovšem jenom závazku státu; než zásady tam vyslovené platí zajisté také tam, kde nejde o veřejnoprávní korporaci vrcholnou, nýbrž o jinou rovněž veřejnoprávní korporaci, která svůj vznik dovozuje z mírových smluv. Že by šlo o ručení za podmínek § 1409 o. z. o., žalobkyně v dovolání již neuplatňuje.

Čís. 14706.

Pravoplatný rozsudek, jímž byl vysloven rozvod z výhradné viny nedostavivší se strany, brání této z důvodu rozepře rozsouzené, by podala samostatnou žalobu o otázce viny na rozvodu manželství, může se však domáhati obnovy původního sporu z důvodu § 530 čís. 7 c. ř. s. v otázce viny na rozvodu, byť byla zatím již podle § 17 rozl. zák. povolena rozluka manželství a původní výrok o vině byl převzat do rozlukového usnesení.

(Rozh. ze dne 15. listopadu 1935, Rv I 1662/35.)

Srovnej sb. n. s. čís. 13503, opačně sb. n. s. čís. 8762.

Proti žalobci byl na žalobu jeho manželky vynesena rozsudek pro zmeškání, jímž byl vysloven rozvod manželství sporných stran z výhradné viny žalobcovy (tehdy žalovaného). Nyní domáhá se žalobce obnovy tohoto řízení z důvodu § 530 čís. 7 c. ř. s., žádaje současně, by manželství bylo buď rozvedeno z viny žalované nebo z viny obou sporných stran, a tvrdí, že v době vynesení rozsudku pro zmeškání nebyly